

VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI V NÁVAZNOSTI NA NÁVRH § 16 ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Připomínky Ligy lidských práv a MDAC k návrhu novely zákona č. 561/2004 Sb.,
o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

I. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

Úvod

1. Poslanecká sněmovna aktuálně projednává návrh novely zákona č. 561/2004, Sb., školský zákon (dále jenom „školský zákon“), která se týká nové úpravy vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Vládní návrh zákona upravuje návrh nového znění § 16 a § 16a školského zákona. Podle našeho názoru jde o problematický návrh, který postrádá principiální ukotvení v zásadách, které by plně zohledňovaly závazky České republiky vyplývající z mezinárodních úmluv o lidských právech. Z tohoto důvodu předkládáme k diskusi připomínky, které jsou vybudovány na základním předpokladu, a to že každé dítě má právo na **inkluzivní vzdělávání**. Inkluzivní vzdělávání je jednak princip, který by měl být výslovně v zákoně zakotven, a jednak jde o právo, které je potřeba respektovat, chránit a naplňovat.
2. Inkluzivní vzdělávání je ze své podstaty individualizované, přičemž tuto povinnost v právním slova smyslu odráží další **princip tzv. „přiměřených úprav“**, který navrhujeme v zákoně výslovně zakotvit. Jde o právní koncept, který souvisí se zákazem diskriminace a s povinností zajistit materiální rovnost všech dětí, žáků či studentů ve vzdělávacím prostředí. Z tohoto principu by měla vycházet individualizovaná podpůrná opatření.
3. Dále navrhujeme zakotvit další právní koncept, a to konkrétně **„nejméně omezující prostředí“**, který by tento návrh dal do právních souvislostí, protože je zjevné, že expertní právní rovina v návrhu nového § 16 citelně chybí. A nakonec náš návrh směřuje k zakotvení principu **„vzdělávacích potřeb“**, který se uplatní v především při diagnostikování dětí a přirozeně doplňuje zejména princip přiměřených úprav.

1. Inkluzivní vzdělávání

4. Každé dítě má právo na vzdělávání, které je inkluzivní. Toto právo nesmí být iluzorní, nýbrž musí být praktické a realizovatelné, a je povinností státu jej zajistit. Vytvořit systém inkluzivního vzdělávání je právní povinností, které se Česká republika nemůže vyhnout. Nejde tedy o otázku pedagogickou, sociologickou, či politickou. Právo na vzdělání je v České republice zakotveno v Listině základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) a zároveň v mnoha dalších závazných mezinárodních úmluvách o lidských právech. Je upraveno také v čl. 13 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (dále jenom „ICESCR“), čl. 28 Úmluvy OSN o právech dítěte (dále jenom „CRC“), čl. 2 dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod i čl. 24 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením (dále jenom „CRPD“). Všechny tyto mezinárodní úmluvy Česká republika ratifikovala, jsou tedy součástí právního řádu České republiky a v souladu s článkem 10 Ústavy ČR mají i aplikační přednost před zákonem.¹ Zároveň, a to vyplývá z rozhodovací praxe českých soudů, **výkonná, zákonodárná i soudní moc ve státě se těmito úmluvami, včetně Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením musí řídit.**²
5. Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením byla Českou republikou ratifikována v roce 2009 a je postavena na principu plného a účinného zapojení a začlenění do společnosti všech lidí se zdravotním postižením; respektování odlišnosti a přijímání osob se zdravotním postižením jako součásti lidské různorodosti a přirozenosti; rovnosti příležitostí a přístupnosti. Podle čl. 24 CRPD má *každé* dítě s postižením právo na vzdělávání v inkluzivním prostředí, tj. v běžné škole bez jakékoli diskriminace a také být vzděláváno v prostředí, které zajistí dosažení jeho plného potenciálu. Článek 24 CRPD pak výslovně stanovuje i právo *každého* dítěte s postižením na kvalitní inkluzivní vzdělávání v místě svého bydliště. Inkluzivní vzdělávání znamená, že do nejvyšší možné míry mají být všechny děti vzdělávány se svými vrstevníky v běžných třídách a školách, k čemuž jim má být poskytnuta vhodná podpora založená na jejich individuálních potřebách. **Je povinností státu toto zajistit, přičemž se jedná o závazek progresivní povahy, k jehož naplnění musí stát učinit konkrétní a cílené kroky, a to zejména legislativní povahy.**

¹ K tomuto například viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. listopadu 2011, sp. zn. 6 Ads 130/2011

² Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 4 Ads 134/2014

6. Podle Vernora Muñoze, zvláštního zpravodaje OSN pro právo na vzdělání, je inkluze jedinou cestou, jak zajistit právo dětí s postižením na vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními.³ Požadavek zajistit inkluzivní vzdělávání pro všechny děti přitom vnesl i Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva ve svých závěrečných doporučeních pro Českou republiku⁴, kde doporučuje, aby zásady inkluzivního vzdělávání byly přímo inkorporovány do školského zákona. Stejný výbor přitom připomíná přímý závazek státu zajistit, aby děti s postižením nebyly vyloučeny z obecného vzdělávacího systému na základě jejich zdravotního postižení, a aby jim byla zajištěna dostatečná podpora k efektivnímu vzdělávání.⁵
7. K principům inkluze se ostatně hlásí i vláda ČR, která se o něj opírá v nově schválené strategii vzdělávání 2020. Ta také dle dokumentu oživuje Národní akční plán inkluzivního vzdělávání, tedy dokumentu, který fungoval do roku 2012. Současná verze dokumentu ponese název Akční plán inkluzivního vzdělávání 2016-2018. **Z výše uvedeného vyplývá, že inkluze jako princip má, ať již z důvodu mezinárodních závazků či vnitrostátní politiky, pevné místo v českém vzdělávacím systému. Je tedy vhodné, aby se tento princip, a to i s ohledem na závazek plnit článek 24 CRPD, výslovně promítl do nově schvalované novely školského zákona.**

2. Přiměřené úpravy

8. Obsah práva na vzdělání, jak je definován i výše zmíněnými dokumenty, pak musí splňovat čtyři základní kritéria: vzdělávání musí být dostupné, přístupné, přijatelné a přizpůsobitelné.⁶ Přístupnost úzce souvisí se zajišťováním rovného přístupu k tomuto právu pro osoby se speciálními vzdělávacími potřebami. Právo na to nebyt diskriminován je přitom závazkem okamžitého a bezpodmínečného charakteru.

³ Viz Zpráva Zvláštního zpravodaje OSN pro právo na vzdělání Vernora Muñoze Právo na vzdělání lidí se zdravotním postižením ze dne 19. února 2007, A/HRC/4/29, dostupné z: <http://daccess-ods.un.org/TMP/3106445.37210464.html>; viz také Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva č. 9 (2006) o vzdělávání dětí s postižením, odst. 11 and 62. CRC/C/GC/9, dostupné z: <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/C/GC/9>

⁴ Viz Závěrečné připomínky k České republice z druhého periodického reportu k Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva ze dne 23. 6. 2014. E/C.12/CZE/CO/2, dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/061/43/PDF/G1406143.pdf?OpenElement>

⁵ také Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva č. 9 (2006) o vzdělávání dětí s postižením, odst. 18. CRC/C/GC/9, dostupné z: <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/C/GC/9>

⁶ Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva č. 13 (1999) o vzdělávání, odst. 43-47. E/C.12/1999/10, dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2f1999%2f10&Lang=en

Ačkoli tedy ostatní závazky mohou podléhat progresivní realizaci ze strany státu, závazek zajištění rovného přístupu ke vzdělávání je okamžitý.⁷

9. CRPD ve svém čl. 5 stanoví, že k zajištění nediskriminace osob se zdravotním postižením se státy zavazují k přijetí opatření zajišťujících tzv. přiměřené úpravy (angl. *reasonable accommodation*). Podle čl. 2 CRPD „přiměřené úpravy“ znamenají nezbytné a odpovídající změny a úpravy, které nepředstavují nepřiměřené nebo nadměrné zatížení, a které jsou prováděny, pokud to konkrétní případ vyžaduje, s cílem zaručit osobám se zdravotním postižením uplatnění nebo užívání všech lidských práv a základních svobod na rovnoprávném základě s ostatními. **Jakožto základní složka práva zajišťující přístup k němu bez diskriminace, se tedy zajištění přiměřených úprav ve vztahu ke vzdělávání musí vnímat jako okamžitý závazek státu, nepodléhající progresivní realizaci.** Nezajištění přiměřených úprav je vnímáno jako diskriminační i z hlediska Mezinárodního paktu o hospodářských, kulturních a sociálních právech⁸. Koncept přiměřených úprav definuje rovněž zákon č. 1998/2002 Sb., antidiskriminační zákon, který jejich nezajištění v přístupu k veřejným službám, kterou vzdělávání nepochybně je, považuje za nepřímou diskriminaci na základě zdravotního postižení. **Je proto plně na místě, aby novela školského zákona upravovala a zohledňovala i koncept přiměřených úprav.**

3. Nejméně omezující prostředí

10. V souladu s povinností státu zajistit přiměřené úpravy ve vzdělávání navrhuje výslovně upravit koncept tzv. „nejméně omezujícího prostředí“ (angl. *the least restrictive environment*), který přímo souvisí s přístupností práva na vzdělání. Nejméně omezující prostředí je takové prostředí, ve kterém dítě dosáhne co nejvyššího stupně naplnění svého potenciálu a zapojení do společnosti, a zároveň se mu dostane nejvyššího možného stupně individuální podpory. Znamená to, že žák a student se speciálními vzdělávacími potřebami má právo na vzdělávání se svými vrstevníky bez postižení, a to do nejvyšší možné míry.

11. Žák a student tedy musí mít přístup k běžnému vzdělávacímu programu nebo jakémukoli jinému programu, který mu umožní dosahovat jeho vzdělávací potenciál,

⁷ Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva č. 3 (1991) o povaze závazků státu. Dostupné z:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fGEC%2f4758&Lang=en

⁸ Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro práva dětí č. 9 (2006) o vzdělávání dětí s postižením. CRC/C/GC/9, dostupné z: <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/C/GC/9>

a to v prostředí vrstevníků bez postižení. K určení vhodného nejméně omezujícího prostředí je nutné individuálně zhodnotit silná a slabá místa daného žáka či studenta, jeho potřeby a konkrétní výhody, které získá umístěním do daného vzdělávacího prostředí. Koncept tak umožňuje pružně reagovat na vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. Neexistuje stanovené „nejméně omezující prostředí“, obecně však platí, že čím méně má žák možnost interakce s vrstevníky bez postižení, tím více je prostředí považováno za omezující. Tento koncept tak smysluplně navazuje na celé pojetí změny navrženého § 16 školského zákona, zaměřeného na zajišťování přiměřených úprav (podpůrných opatření) ve smyslu individuálních vzdělávacích potřeb.

12. Koncept nejméně omezujícího prostředí je kvalitně rozpracován v judikatuře soudů USA, která tak vzhledem ke zkušenostem s inkluzivním vzděláváním poskytuje osvědčené vodítko k jeho interpretaci. Například v rozhodnutí odvolacího soudu USA *Daniel R.R. v. State Board of Education*⁹ a v navazujícím rozhodnutí *Rafael Oberti v. Board of Education*¹⁰ americký soud vypracoval dvoustupňový test nejméně omezujícího prostředí, znící takto:

„Může být vzdělávání v běžné třídě uspokojivě zajištěno s pomocí podpůrných opatření? Pokud ne, a student je přemístěn do speciálního vzdělávacího prostředí, je mu umožněno do nejvyšší možné míry se účastnit života kolektivu vrstevníků bez postižení?“

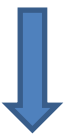
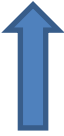
13. **Nejméně omezující prostředí tedy znamená, že do nejvyšší možné míry musí školy zajistit vzdělávání žáků s postižením v běžné škole a třídě s použitím vhodných pomůcek a opatření společně s jejich vrstevníky bez postižení a to ve škole, do které by chodili, kdyby takovéto postižení neměli.**

14. I v případě, že není možné zajistit vzdělávací potřeby dítěte během výuky vrstevníků, je potřebné zajistit jeho začlenění do všech možných aktivit školy, jako jsou neakademické předměty, obědy, a podobné, tak, aby dítě s postižením bylo co do nejmenší možné míry vyloučeno z kolektivu. Jiné vzdělávání je možné pouze tehdy, pokud to individuální vzdělávací potřeby jednotlivce vyžadují a tyto není možné zajistit podpůrnými opatřeními. Takovýto postup vyžaduje individuální stanovení vzdělávacích potřeb každého dítěte, žáka a studenta s postižením a stanovení možného rozsahu a kombinace pomůcek a opatření, která jsou potřebná.

⁹ Rozsudek odvolacího soudu USA z roku 1989, č. 874 F.2d 1036 (5th Cir.)

¹⁰ Rozsudek odvolacího soudu USA z roku 1995 F.2d 1204 (3rd Cir.)

15. Koncept nejméně omezujícího prostředí navazuje na celkový záměr § 16 a je jeho vhodným interpretačním doplněním. Nejméně omezující prostředí ostatně používá i legislativa ČR ve vztahu k sociálním a zdravotním službám, konkrétně v § 28 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování je poskytování zdravotních služeb v co nejméně omezujícím prostředí ukotveno jako právo pacienta. V § 38 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách je rovněž upraveno právo na poskytování služeb sociální péče v nejméně omezujícím prostředí. Pro rozhodování o tom, které prostředí pro vzdělávání je pro dítě nejméně omezujícím, můžeme použít toto jednoduché schéma:

Tímto směrem pouze v případě, kdy je to nezbytné 	Vzdělávání v běžných školách s využitím podpůrných opatření	Zpět tímto směrem ihned, jakmile to je možné.
	Vzdělávání ve speciálních skupinách či třídách v rámci běžné školy pro akademické předměty v kombinaci se vzděláváním v běžných třídách pro neakademické předměty	
	Vzdělávání ve speciálních skupinách či třídách v kombinaci s účastí na jiných aktivitách (obědy, mimoškolní aktivity) s vrstevníky bez speciálních vzdělávacích potřeb	
	Vzdělávání ve speciálních školách	
	Internátní speciální školy, domácí vzdělávání	

4. Vzdělávací potřeby

16. Návrh zákona učinil důležitý krok odklonem od medicínského modelu zdravotního postižení a přikloněním se k modelu sociálnímu, zaměřenému na vzdělávací potřeby dítěte a na přiměřených úpravách směřujících k jejich naplnění. V rozporu s touto myšlenkou však v navrženém § 16 odst. 7 i nadále ospravedlňuje umístování dětí do segregovaných škol na základě jejich zdravotnické diagnózy, nikoli na základě jejich potřeb.

17. Potřebu přistupovat k žákům s ohledem na specifické potřeby jednotlivého dítěte, nikoli na základě jejich zdravotnické diagnózy, přitom zmiňuje například doporučení

Výboru ministrů Rady Evropy¹¹, které zdůrazňuje, že je nutné zajistit včasné a vhodné zjištění vzdělávacích potřeb dítěte s postižením, které budou odpovídat jejich individuálním specifikům a na jejichž základě bude možné plánovat jejich vzdělávání s patřičnými podpůrnými opatřeními. Stejný názor vyjadřuje i Výbor OSN pro práva dítěte ve svém všeobecném vyjádření o právech dětí s postižením¹², kde stanoví, že inkluze dětí s postižením musí být nastavena podle individuálních potřeb konkrétního dítěte. I Světová zdravotnická organizace ve Světové zprávě o postižení, vydané v roce 2011¹³, zdůrazňuje, že vzdělávací potřeby jednotlivce a na ně navazující podpůrná opatření je vhodné stanovovat na základě individuálního šetření potřeb toho konkrétního jednotlivce, a to s ohledem na jeho znevýhodnění v různých oblastech i na konkrétní sociální kontext. Podle této zprávy je v mnoha zemích patrné odklonění se od medicinského modelu postižení, který hledá odlišnost a chyby v jedinci s postižením, směrem k interaktivnímu přístupu ve vzdělávání, který bere v potaz celkové vzdělávací prostředí a jeho působení na vzdělávací potřeby jedince. Takovýto přístup je poté v souladu s Mezinárodní klasifikací funkčních schopností, disability a zdraví¹⁴.

18. Zpráva dále zdůrazňuje, že je nutné, aby se vzdělávací systémy odklonily od tradičních pedagogických přístupů a více si osvojily metody zaměřené na žáka a studenta, tedy metody uznávající, že každý jedinec má schopnost se vzdělávat specifickým způsobem, který mu vyhovuje. Osvojení si tohoto přístupu je základem k uspokojení vzdělávacích potřeb každého jednotlivce na rovnoprávném základě. Určování vzdělávacích potřeb jednotlivce na základě individuálního šetření a stanovení na ně navazujících podpůrných opatření přitom není způsobem, jak zajistit rovnoprávné vzdělávání pouze pro děti s postižením, ale jak brát v potaz individualitu každého dítěte a žáka, ať již je jeho znevýhodnění nebo znevýhodnění založeno na specifikách sociálních, kulturních, či zdravotních. Takovýmto způsobem je tak možno zajistit příležitosti jak dětem se znevýhodněním, tak s mimořádným nadáním. **V konkrétním kontextu České republiky je zajištění inkluzivního vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí na základě stanovení individuálních vzdělávacích potřeb jednotlivce a na ně navazujících podpůrných opatření, jedinou smysluplnou cestou, jak zajistit**

¹¹ Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (2006) k Akčnímu plánu Rady na posílení práv a plné participace osob s postižením ve společnosti, vylepšování kvality života osob s postižením v Evropě na roky 2006-2015. Dostupné z: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=986865>

¹² Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro práva dětí č. 9 (2006) o vzdělávání dětí s postižením. CRC/C/GC/9, dostupné z: <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/C/GC/9>

¹³ Světová zpráva o postižení světové zdravotnické organizace (2011). Dostupná z: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

¹⁴ Body 28 a 29, dostupná zde: <http://www.uzis.cz/publikace/mezinarodni-klasifikace-funkcnich-schopnosti-disability-zdravi-mkf>

například i nediskriminaci ve vzdělávání romských dětí, za které je Česká republika opakovaně kritizována jak Radou Evropy, tak Evropskou komisí.¹⁵

II. KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

S ohledem na výše rozpracovaná právní východiska formulujeme následující konkrétní připomínky a návrhy k novelizaci školského zákona. Náš návrh zohledňuje všechny uvedené principy, přičemž se neomezujeme toliko na připomínky k navrženému § 16 a § 16a školského zákona, ale svoje připomínky formulujeme širěji.

i) Obecné zásady

1. K § 2 odst. 1: Navrhujeme vložit do § 2 odst. 1 školského zákona nové písmeno: i) inkluzivního vzdělávání.

Ustanovení § 2 školského zákona upravuje základní zásady a cíle vzdělávání. Do výčtu základních zásad v § 2 odst. 1 školského zákona navrhujeme doplnit stěžejní zásadu inkluzivního vzdělávání tak, aby bylo zřejmé, že vzdělávání je založeno i na zásadě inkluzivního vzdělávání.

2. K § 21 odst. 1: Navrhujeme vložit do § 21 odst. 1 písmena a) za slovo „na“, slovo „inkluzivní“

Ustanovení § 21 doplňuje práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků. Navrhujeme doplnit do § 21 odst. 1 nové písmeno g), které by upravovalo právo na inkluzivní vzdělávání tak, jak bylo uznáno orgány OSN.

Připomínka v textu zákona:

§ 21

Práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(1) Žáci a studenti mají právo

a) na inkluzivní vzdělávání a školské služby podle tohoto zákona,

¹⁵ Viz rozsudek *D. H. a ostatní proti České republice* ze dne 13. 11. 2007, stížnost č. 57325/00 a zahájení procedury o porušení povinnosti členským státem EU podle čl. 258 Smlouvy o fungování EU, které bylo pro porušování směrnice č. 2000/43/ES, rasové směrnice, ze stran České republiky zahájeno Evropskou komisí dne 25. 9. 2014

ii) K navrhovanému § 16

3. K navrženému § 16 odst. 1: Navrhujeme doplnit druhou větu ve znění: **„Toto dítě, žák nebo student má právo na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění přiměřených úprav, které jeho vzdělávání umožní.“**

První věta navrženého § 16 definuje žáka, dítěte nebo studenta se speciálními vzdělávacími potřebami. Navrhujeme, aby na tuto definici navazovala úprav konkrétních práv, a to práva na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na práva na zajištění přiměřených úprav. Je vhodné výslovně tato práva dětí, žáků nebo studentů se speciálními vzdělávacími potřebami upravit, nakolik zcela v zákoně chybí. Jejich význam a obsah jsme podrobně rozebrali výše.

Připomínka v textu zákona:

§ 16

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. **Toto dítě, žák nebo student má právo na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění těch podpůrných opatření a přiměřených úprav, které jeho vzdělávání umožní.**

4. K navrženému § 16 odst. 1:

a) Navrhujeme rozdělit původní odstavec 1 a odstavec 2 uvést tímto zněním: **Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.**

Původně navržený odstavec první § 16 upravoval definici, kdo se rozumím dítětem, žákem nebo studentem se speciálními vzdělávacími potřebami, s definicí podpůrných opatření a právem na bezplatné poskytování podpůrných opatření. Námi navržená změna se týká rozdělení odstavce prvního tak, aby logicky navazovala definice dítěte, žáka nebo studenta se speciálními vzdělávacími potřebami na právo každého dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění podpůrných opatření. Definice podpůrných opatření by následně byla upravena v odst. 2, věta první, která by navazovala na obecné vymezení definice cílové skupiny a práv cílové skupiny dětí a zároveň by předcházela výčtu podpůrných opatření.

b) Zároveň navrhujeme zcela vypustit poslední větu původního prvního odstavce § 16 odst. 1: ~~Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.~~

Jak je odůvodněno výše, děti, žáci a studenti mají právo na bezplatné vzdělávání s takovými přiměřenými úpravami, které jim v případě speciálních potřeb umožní ke vzdělávání rovný přístup. Opačná interpretace by vedla k porušení jak Listiny základních práv a svobod, která ukotvuje rovný přístup k bezplatnému vzdělávání, tak závazku nediskriminace, vyplývajícího z mezinárodních úmluv. Tento závazek je nepodmíněný a okamžitý. Je tedy mnohem vhodnější do školského zákona ukotvit právo na vzdělávání v této kvalitě, které samo o sobě obsahuje právo na poskytování bezplatných přiměřených úprav, jak je odůvodněno výše. Původní formulace, tedy ukotvení práva na bezplatné poskytování podpůrných opatření, by mohlo vést k nesprávné interpretaci, tedy, že v případě, že dětem, žákům a studentům bude poskytnuto podpůrné opatření, toto bude bezplatné. Pro rovný přístup ke vzdělávání pro všechny děti je však podstatné již samotné právo na přiměřenou úpravu (podpůrné opatření). Proto navrhujeme současnou formulací nahradit formulací ukotvující toto právo již v odstavci prvním.

Připomínka v textu zákona:

§ 16 odst. 2

(2) Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. ~~Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.~~

5. K navrženému § 16 odst. 2: Navrhujeme změnit znění písmene h) takto: *h) stavební či technické úpravy školy či třídy, ve které se má vzdělávat.*

Původní formulace § 16 odst. 2 písmena h) školského zákona umožňuje interpretaci, že dítě, žák či student má právo na vzdělávání v prostorách již upravených, tedy zpravidla již v prostorách speciálních škol, případně škol, které již takovéto úpravy mají. I přesto však mají děti, žáci a studenti právo na vzdělávání ve své spádové škole, která je nemůže pouze z důvodu zdravotního handicapu odmítnout. Jednalo by se tak o porušení principu přiměřených úprav a diskriminační opatření, neboť v tomto případě by se právo na vzdělávání ve spádové škole vztahovalo pouze na žáky, kteří úpravy školy nevyžadují. Jak je vysvětleno výše, článek 24 zakotvuje právo žáka nejen na vzdělávání inkluzivní, ale také na vzdělávání v odpovídající kvalitě a v místě svého bydliště. Je tedy nutné, aby jedním z podpůrných opatření bylo právo na stavební či technické úpravy školy, ve které se dítě, žák či student má vzdělávat a to tak, aby to byla škola v místě bydliště dle výběru a nejlepšího zájmu dítěte.

6. K navrženému § 16 odst. 2: Navrhujeme vypustit písmeno i) návrhu.

Podpůrným opatřením jako přiměřenou úpravou se rozumí takové opatření, které dětem, žákům a studentům umožní vyrovnat své znevýhodnění oproti vrstevníkům, v rámci školy, do které by chodil, kdyby tyto speciální vzdělávací potřeby neměl. Je zřejmé, že oddělené vzdělávání těchto dětí v speciálních školách, třídách, odděleních či skupinách, není

podpurným opatřením v tomto smyslu. V rámci tohoto odstavce není umístění možnosti odděleného vzdělávání vhodné.

7. K navrženému §16 odst. 3:

a) Navrhujeme vložit první větu: ***Podpurná opatření podle odstavce 2 písm. a) až h) zajišťuje zřizovatel.***

V současné době zákon jasně neříká, který subjekt je za zajištění přiměřených úprav odpovědný. Pro nositele práva to často znamená, že právo pro něj existuje pouze na papíře a v praxi není možné se jej domoci. Proto, aby systém zajišťování podpurných opatření fungoval, je třeba konkrétně a jasně určit subjekt odpovědný za jejich zajišťování. Není vhodné, aby tuto povinnost nesly školy, neboť v současném systému financování nedisponují dostatkem finančních prostředků. Je to naopak zřizovatel, který z velké části disponuje osudem školy, má přehled o fungování, potřebách a problémech školy, mimo jiné také schvaluje její rozpočet. Vyjma soukromých a církevních škol je to navíc zpravidla obec, která zřizuje školy obecné, a kraj, který zřizuje školy speciální. Oba samosprávné subjekty jsou dle zákona odpovědné za zajišťování vzdělávání na svém území. V současné situaci tedy vnímáme zřizovatele jako nejvhodnější subjekt k zajišťování financování přiměřených úprav.

b) Navrhujeme vložit poslední větu odstavce tohoto odstavce ve znění: ***„Podpurná opatření jednotlivých stupňů lze kombinovat.“***

Je zřejmé, že pokud vycházíme ze vzdělávacích potřeb jednotlivce, je nutné jim vyjít vstříc v jejich komplexitě. Chybějící možnost kombinovat podpurná opatření by vedla k absurdní situaci, kdy by dítě s autismem, které je na vozíku, mělo nárok pouze na podpurné opatření nejvyššího stupně, tedy na stavební či technické úpravy školy, avšak již nikoli na podporu asistenta pedagoga. Takovou interpretaci považujeme za nesmyslnou.

8. K § 16 odst. 7: Navrhujeme nové znění navržené § 16 odst. 7: ***„Ve výjimečných případech odůvodněných vzdělávacími potřebami dětí, žáků nebo studentů je možné zřizovat speciální školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny, pokud toto prostředí bude pro dítě, žáka či studenta nejméně omezující a pokud podpurná opatření podle odst. 3 nemohou uspokojit jeho vzdělávací potřeby. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad takového postupu s jeho nejlepším zájmem.“***

Návrh zákona učinil důležitý krok odkloněním se od medicínského modelu zdravotního postižení a přikloněním se k modelu sociálnímu, zaměřenému na vzdělávací potřeby dítěte a na přiměřených úpravách směřujících k jejich naplnění. V rozporu s touto myšlenkou však v odstavci sedm i nadále ospravedlňuje umístování dětí do segregovaných škol na základě jejich zdravotnické diagnózy, nikoli na základě jejich potřeb. Potřebu přistupovat k žákům s ohledem na specifické potřeby jednotlivého dítěte, nikoli na základě jejich zdravotnické

diagnózy, přitom zmiňuje například doporučení Výboru ministrů Rady Evropy¹⁶, které zdůrazňuje, že je nutné zajistit včasné a vhodné zjištění vzdělávacích potřeb dítěte s postižením, které budou odpovídat jejich individuálním specifickým, na jejichž základě je možné plánovat jejich vzdělávání s patřičnými podpůrnými opatřeními. Stejný názor vyjadřuje i Výbor OSN pro práva dítěte ve svém všeobecném vyjádření o právech dětí s postižením¹⁷, kde stanoví, že inkluze dětí s postižením musí být nastavena podle individuálních potřeb konkrétního dítěte. I Světová zdravotnická organizace ve *Světové zprávě o postižení*, vydané v roce 2011¹⁸, zdůrazňuje, že vzdělávací potřeby jednotlivce a na ně navazující podpůrná opatření je vhodné stanovovat na základě individuálního šetření potřeb toho konkrétního jednotlivce, a to s ohledem na jeho znevýhodnění v různých oblastech i na konkrétní sociální kontext. Podle této zprávy je v mnoha zemích patrné odklonění se od medicinského modelu postižení, který hledá odlišnost a chyby v jedinci s postižením, směrem k interaktivnímu přístupu ve vzdělávání, který bere v potaz celkové vzdělávací prostředí a jeho působení na vzdělávací potřeby jedince. Takovýto přístup je poté v souladu s *Mezinárodní klasifikací funkčních schopností, disability a zdraví*¹⁹.

Zpráva dále zdůrazňuje, že je nutné, aby se vzdělávací systémy odklonily od tradičních pedagogických přístupů a více si osvojily metody zaměřené na žáka a studenta, tedy metody uznávající, že každý jedinec má schopnost se vzdělávat specifickým způsobem, který mu vyhovuje. Osvojení si tohoto přístupu je základem k uspokojení vzdělávacích potřeb každého jednotlivce na rovnoprávném základě. Určování vzdělávacích potřeb jednotlivce na základě individuálního šetření a stanovení na ně navazujících podpůrných opatření přitom není způsobem, jak zajistit rovnoprávné vzdělávání pouze pro děti s postižením, ale jak brát v potaz individualitu každého dítěte a žáka, ať již je jeho zvýhodnění nebo znevýhodnění založeno na specifických sociálních, kulturních, či zdravotních. Takovýmto způsobem je tak možno zajistit příležitosti jak dětem se znevýhodněním, tak s mimořádným nadáním. V konkrétním kontextu České republiky je zajištění inkluzivního vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí na základě stanovení individuálních vzdělávacích potřeb jednotlivce a na ně navazujících podpůrných opatření, jedinou smysluplnou cestou, jak zajistit například i nediskriminaci ve vzdělávání romských dětí, za které je Česká republika opakovaně kritizována jak Radou Evropy, tak Evropskou komisí.²⁰

¹⁶ Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (2006) k Akčnímu plánu Rady na posílení práv a plné participace osob s postižením ve společnosti, vylepšování kvality života osob s postižením v Evropě na roky 2006-2015. Dostupné z: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=986865>

¹⁷ Všeobecné vyjádření Výboru OSN pro práva dětí č. 9 (2006) o vzdělávání dětí s postižením. CRC/C/GC/9, dostupné z: <http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CRC/C/GC/9>

¹⁸ Světová zpráva o postižení světové zdravotnické organizace (2011). Dostupná z: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

¹⁹ Body 28 a 29, dostupná zde: <http://www.uzis.cz/publikace/mezinarodni-klasifikace-funkcnich-schopnosti-disability-zdravi-mkf>

²⁰ Viz rozsudek *D. H. a Ostatní proti České republice* ze dne 13. 11. 2007, stížnost č. 57325/00 a zahájení procedury o porušení povinnosti členským státem EU podle čl. 258 Smlouvy o fungování EU, které bylo pro porušování směrnice č. 2000/43/ES, rasové směrnice, ze stran České republiky zahájeno Evropskou komisí dne 25. 9. 2014

Připomínka v textu zákona:

§ 16 odst. 7

(7) Ve výjimečných případech odůvodněných vzdělávacími potřebami dětí, žáků nebo studentů je možné zřizovat speciální školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny, pokud toto prostředí bude pro dítě, žáka či studenta nejméně omezující a pokud podpůrná opatření podle odst. 3 nemohou uspokojit jeho vzdělávací potřeby. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad takového postupu s jeho nejlepším zájmem.

9. K § 16a: Navrhujeme změnit znění odstavce třetí tímto způsobem: Výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení. Ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro určení zjištěných vzdělávacích potřeb dítěte, žáka či studenta a doporučení podpůrných opatření, zohledňující právo na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí.

10. K § 16a: Navrhujeme vytvořit nový odstavec 4 v tomto znění: V doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání.

11. K § 16a: Navrhujeme upravit nový odstavec 5 v tomto znění: V případě, že vzdělávací potřeby dítěte, žáka či studenta nemohou naplnit podpůrná opatření dle § 16 odst. 3, tuto skutečnost školské poradenské zařízení náležitě odůvodní s ohledem na právo dětí, žáků a studentů na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění podpůrných opatření a úprav.

Připomínka v textu zákona:

§ 16a

Poradenská pomoc školského poradenského zařízení

(1) Školské poradenské zařízení poskytne poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci dítěte nebo žáka na základě jeho žádosti nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.

(2) Vyžaduje-li to zájem dítěte nebo nezletilého žáka, doporučí škola nebo školské zařízení jeho zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, se zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení. Ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro určení zjištěných vzdělávacích potřeb dítěte, žáka či studenta a doporučení podpůrných opatření, zohledňující právo na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí.

(4) V doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání.

(5) V případě, že vzdělávací potřeby dítěte, žáka či studenta nemohou naplnit podpůrná opatření dle § 16 odst. 3, tuto skutečnost školské poradenské zařízení náležitě odůvodní s ohledem na právo dětí, žáků a studentů na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění podpůrných opatření a úprav.

(6) Do vydání revizní zprávy, která nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení, se postupuje podle původního doporučení a zprávy vydaných školským poradenským zařízením.

(7) Školské poradenské zařízení poskytuje zprávu a doporučení tomu, komu je poskytována poradenská pomoc; škole nebo školskému zařízení, v němž se dítě, žák nebo student vzdělává, poskytuje pouze doporučení. Školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci dítěte nebo žáka, dítěti, žákovi nebo studentovi povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení. Nejedná-li se o případ podle věty druhé, školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud je o to orgán sociálně-právní ochrany dětí písemně požádá.

(8) Pokud má zletilý žák, student nebo zákonný zástupce dítěte nebo žáka pochybnosti o tom, že škola nebo školské zařízení postupuje v souladu s doporučením školského poradenského zařízení, může řediteli školy nebo školského zařízení navrhnout, aby s ním případ projednal za účasti pověřeného zaměstnance příslušného školského poradenského zařízení, a ředitel je povinen jednání bez zbytečného odkladu svolat.

(9) Projednáním podle odstavce 6 není dotčeno právo zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka podat podnět České školní inspekci podle § 174 odst. 5.

III.

NAVRHOVANÉ ZMĚNY V TEXTU ZÁKONA

§ 2

Zásady a cíle vzdělávání

- (1) Vzdělávání je založeno na zásadách
- a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
 - b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,
 - c) vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání,
 - d) bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,
 - e) svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání,
 - f) zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod,
 - g) hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy,
 - h) možnosti každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.
- (i) **inkluzivního vzdělávání**

§ 16

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. **Toto dítě, žák nebo student má právo na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění těch podpůrných opatření a přiměřených úprav, které jeho vzdělávání umožní.**

(2) Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,

- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob^{11a)}, Braillova písma a podpurných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů,
- h) **stavební či technické úpravy školy či třídy, ve které se má vzdělávat.**

(3) Podpurná opatření podle odstavce 2 písm. a) až h) **zajišťuje zřizovatel. Člení se** do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpurná opatření vyššího stupně lze použít, pouze pokud k naplňování vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo studenta a k uplatnění jeho práva na vzdělávání nepostačují podpurná opatření nižšího stupně. Začlenění podpurných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis. **Podpurná opatření jednotlivých stupňů lze kombinovat.**

(4) Podpurná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpurná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpurného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informovaným souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpurné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

(5) Podmínkou poskytování podpurného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.

(6) Podpurné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpurné opatření již není nezbytné.

(7) Ve výjimečných případech odůvodněných vzdělávacími potřebami dětí, žáků nebo studentů je možné zřízovat speciální školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny, pokud toto prostředí bude pro dítě, žáka či studenta nejméně omezující a pokud podpurná opatření podle odst. 3 nemohou uspokojit jeho vzdělávací potřeby. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad takového postupu s jeho nejlepším zájmem.

(8) Ke zřízení třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle odstavce 7 je v případě škol zřízovaných ministerstvem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřízovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě ostatních škol souhlas krajského úřadu.

(9) Navýšení finančních prostředků poskytovaných na činnost školy ze státního rozpočtu podle § 161 až 163 z důvodu využití asistenta pedagoga je možné pouze, pokud dalo k využití

asistenta pedagoga v daném případě souhlas ministerstvo v případě škol zřizovaných ministerstvem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nebo krajský úřad v případě ostatních škol.

§ 16a

Poradenská pomoc školského poradenského zařízení

(1) Školské poradenské zařízení poskytne poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci dítěte nebo žáka na základě jeho žádosti nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.

(2) Vyžaduje-li to zájem dítěte nebo nezletilého žáka, doporučí škola nebo školské zařízení jeho zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, se zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení. Ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro určení zjištěných vzdělávacích potřeb dítěte, žáka či studenta a doporučení podpůrných opatření, zohledňující právo na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí.

(4) V doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání.

(5) V případě, že vzdělávací potřeby dítěte, žáka či studenta nemohou naplnit podpůrná opatření dle § 16 odst. 3, tuto skutečnost školské poradenské zařízení náležitě odůvodní s ohledem na právo dětí, žáků a studentů na vzdělávání v nejméně omezujícím prostředí a na zajištění podpůrných opatření a úprav.

(6) Do vydání revizní zprávy, která nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení, se postupuje podle původního doporučení a zprávy vydaných školským poradenským zařízením.

(7) Školské poradenské zařízení poskytuje zprávu a doporučení tomu, komu je poskytována poradenská pomoc; škole nebo školskému zařízení, v němž se dítě, žák nebo student vzdělává, poskytuje pouze doporučení. Školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci dítěte nebo žáka, dítěti, žákovi nebo studentovi povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení. Nejedná-li se o případ podle věty druhé, školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud je o to orgán sociálně-právní ochrany dětí písemně požádá.

(8) Pokud má zletilý žák, student nebo zákonný zástupce dítěte nebo žáka pochybnosti o tom, že škola nebo školské zařízení postupuje v souladu s doporučením školského poradenského zařízení, může řediteli školy nebo školského zařízení navrhnout, aby s ním případ projednal za účasti pověřeného zaměstnance příslušného školského poradenského zařízení, a ředitel je povinen jednání bez zbytečného odkladu svolat.

(9) Projednáním podle odstavce 6 není dotčeno právo zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka podat podnět České školní inspekci podle § 174 odst. 5.

§ 21

Práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

- (1) Žáci a studenti mají právo
- a) na **inkluzivní** vzdělávání a školské služby podle tohoto zákona,